

N:o 187.

Af herr **J. A. Jonsson** i Hökhult, *om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående märkning af nötkreatur, som vid undersökning befunnits vara behäftade med tuberkler m. m.*

I Kungl. Maj:ts nådiga statsverksproposition å nionde hufvudtiteln punkt 40 föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att på extra stat för år 1905 bevilja ett anslag af 50,000 kronor till förekommande och hämmande af turberkelsjukdomar hos nötkreaturen.

Tuberkulosen är en af vårt lands mest härjande sjukdomar bland människor såväl som bland nötkreaturen, och bör den sedan flera år förda kampen mot tuberkulos fullföljas med all kraft.

Statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet visar genom den tabell, som är uppställd i statsrådsprotokollet, att antalet djur, som varit föremål för skyddsåtgärder mot tuberkulosen, under år 1902 uppgått till 29,451. Ompröfningarna af nämnda djur hade visat, att reaktionsprocenten nedgått från 5,8 år 1901 till 4,8 1902. Äfven framhålles i statsrådsprotokollet, att vid ompröfningarna år 1902 fullständig reaktionsfrihet vunnits inom 315 besättningar om 9,621 djur mot 271 besättningar om tillhopa 8,865 djur år 1901 samt att inom dessa besättningar tuberkulosen genom lämpliga åtgärder antingen förekommit eller ock fullständigt hämmats. Det är glädjande att se, att så många lyckats i sina bemödanden att frigöra sin kreatursbesättning för tuberkulos.

Såsom utgallringen af de genom tuberkulinundersökning reagerande djuren i allmänhet bedrifves, vinnes ej det åsyftade målet, tuberkulosens

utrotande, utan i de flesta fall sprides den ännu mera. Det går då så till, att då ägaren af en nötkreatursbesättning fått dessa af veterinär på statens bekostnad undersökta, föras sådana djur, som vid undersökningen befunnits vara behäftade med tuberkler, ut på marknaden och säljas såsom friska. Naturligtvis finnas djurägare, som äro så ärliga, att de vid försäljning af sådana djur, som äro veterligen behäftade med tuberkler, upplysa därom och ej sälja dem annat än till slakt. Men ofta inträffar i sådant fall, att köparen finner, att han kan förtjäna mera genom att föra djuren ut på marknaden och sälja dem såsom friska i stället för att slakta dem. Om det finnes flera djur, som äro behäftade med tuberkler, bland en större besättning och dessa säljas måhända hvar och ett till olika köpare och blifva spridda bland flere besättningar, så göra de ännu mera skada än förut. Ägare till mindre kreatursbesättningar äro värst utsatta för följderna af tuberkulosen med hänsyn till att det är dessa, som kanske i de flesta fall äro olyckliga nog att köpa djur, som äro behäftade med tuberkler, ehuru de uppgifvits vara friska, och hvilka djur de möjligen erhålla för något lägre priser.

Man kan under nuvarande förhållanden ej gärna komma åt säljaren för bedrägeri i handel, fastän han är medveten om att de djur, som han säljer, äro behäftade med tuberkler. Det är nämligen svårt att bevisa, att han sålt sjuka djur. Veterinären, som undersökt djuren, är förbjuden att gifva resultatet af tuberkulinundersökningen till känna för någon annan än djurägaren och viss vederbörande myndighet, och om man låter undersöka ett djur, som en kort tid förut varit ympadt med tuberkulin, är det ej säkert att det då reagerar.

För att vinna hvad man verkligen vill vinna, tuberkulosens utrotande, är det nödvändigt, att andra föreskrifter i förening med tuberkulinundersökning, än som nu finnas, blifva gällande. För att vinna verklig kontroll att intet djur, som af veterinär blir på statens bekostnad undersökt med tuberkulin och befunnet vara behäftadt med tuberkler, skall kunna föras ut i marknaden och säljas såsom friskt, bör sådant djur förses med brännmärke å hornen. Djurägare, som genom ansträngning lyckats frigöra sin kreatursbesättning från tuberkulosen, men som genom att inköpa något eller några djur, som uppgifvits vara tuberkelfria, men som likväl hafva tuberkler, har därigenom fått en del af sin besättning smittad och orsakats en stor förlust, som de kunde varit befriade från, om en sådan åtgärd, som den jag nu föreslår, varit föreskrifven i förening med tuberkulinundersökning.

Tuberkulos bland människor har under senare åren blifvit mer och mer föremål för studier både af läkare och allmänhet. Mycket har gjorts och göres för att hämma den, och skall man vinna framgång, bör man så vidt möjligt söka få bort orsakerna till densamma. En af dessa är väl tuberkulosen hos nötkreaturen. Om tuberkulos hos nötkreatur i allmänhet kan öfverföras till människor genom förtärandet af mjölk från tuberkulösa kor, därom äro meningarna delade. Däremot är man ense om, att de kunna öfverföras genom mjölk från kor, som äro behäftade med jufvertuberkulos. Exempel gifves, att då någon i en familj fått tuberkulos, har man naturligtvis frågat efter orsaken därtill. Då man ej kunnat finna något annat tillförlitligt svar på spørgsmålet, har man understundom låtit undersöka den eller de kor, hvarifrån man erhållit mjölk, och denna undersökning har åtskilliga gånger visat, att dessa kor ledo af tuberkulos.

De förluster, som i allmänhet drabba djurägaren genom tuberkulosen, bestå hufvudsakligen däri, att många däraf angripna djur under flera års tid ej lämna nöjaktig afkastning, att åtskilliga af djuren kunna bli så angripna af sjukdomen, att de måste nedslaktas, samt att smittan sprides från sjuka till friska kreatur inom ladugården. Då genom hittills verkställda undersökningar väl torde få anses konstateradt, att sjukdomen tuberkulos fått en icke ringa utbredning bland landets kreatursbesättningar, finner jag, med afseende å den fara denna sjukdom innebär för ej mindre landets kreatursstock än äfven det allmänna hälsotillståndet bland befolkningen, det vara nödvändigt att ytterligare åtgärder vidtagas, som kunna vara ägnade att hämma tuberkulosens utbredning. För att vinna allmänhetens intresse att på statens bekostnad låta undersöka sin kreatursbesättning med tuberkulin och sedan på tillfredsställande sätt fullfölja utgallringen af de djur, som äro behäftade med tuberkler, blir det nödvändigt, att staten träder hjälpande emellan, så att den utöfver kostnaden för tuberkulinundersökningen äfven lämnar ersättning för förlust till de djurägare, som nedslakta sina djur, hvilka efter tuberkuliundersökning förklarats tuberkulösa.

Norge har en den 14 juli 1894 utkommen lag om åtgärder mot smittosamma husdjurssjukdomar. I denna stadgas bland annat, att djurägaren icke får låta föra djur, som äro angripna af tuberkulos, på marknader, kreatursutställningar eller i främmande bete eller i främmande ladugårdar eller stall. Dock är det tillåtet att föra sådana djur på marknader, därest de hållas afskilda från andra djur och säljas till slakt. Så

har i Norge enligt cirkulär af den 17 september 1898 beslut fattats att lämna ersättning intill hälften af den genom nedslaktning förorsakade förlusten samt komma de djurägare till godo, hvilka önska nedslakta djur, som efter offentlig tuberkelinundersökning förklarats tuberkulösa eller misstänkta, men hvilkas ekonomiska tillgångar icke sätta dem i stånd att utan denna hjälp göra en sådan uppoffring. I Danmark har det på grund af lag den 14 april 1893 om smittosamma sjukdomar hos husdjuren förbjudits ägare af djur, som uppenbarligen lida af tuberkulos, att föra sådana djur på marknader, djurutställningar, främmande eller gemensamma beten, i främmande stall eller andra samlingsställen för kreatur eller att afhända sig djuret utom till slakt.

I Finland är i kungörelse af den 22 december 1898 föreskrifvet bland annat, att kreatursägare, som begagnar sig af förenämnda kostnadsfria undersökning, är skyldig att låta nedslakta de djur, som därvid befinnas lida af allmän eller jufvertuberkelsjuka, dock med rätt att utbekomma ersättning enligt den uti § 4 stadgade grund. Första punkten af § 4 är af följande innehåll: Då kreatur på grund af föreskrifterna i § 3 nedslaktas, tillkommer ägaren efter föregången värdering af djuret ersättning af allmänna medel med hälften af uppskattningsvärdet, dock ej med högre belopp än 150 mark för hvarje djur. Djurägaren är ock pliktig att låta under veterinärens tillsyn förse de med tuberkulos sjuka djuren med ett varaktigt märke.

Svenska staten har under närmast föregående år utbetalt rätt afsevärda belopp blott till belöningar för hämmande af tuberkulos hos nötkreaturen. Den har tilldelat 71 djurägare belöningar, växlande från 3,000 kronor till 100 kronor. Under åren från och med 1898 till och med 1902 utbetalades belöningar för detta ändamål till ett sammanlagdt belopp af 52,100 kronor. Om i stället för belöningar åt vissa personer staten lämnar ersättning till de djurägare, som efter offentlig tuberkulinundersökning nedslakta de djur, som reagera och befinnas vara behäftade med tuberkler, skulle det väcka mera intresse hos allmänheten för att låta undersöka sina djur än som nu är fallet, och det skulle komma flera till hjälp.

På grund af hvad jag sålunda anfört, tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, dels huruvida man ej i förening med tuberkulin-

undersökning af de djur, som därvid befinnas reagera och sålunda äro behäftade med tuberkler, borde märkas å hornen med ett varaktigt märke, och dels huruvida och i hvad mån staten borde lämna ersättning för den förlust, som djurägare åsamkas genom nedslaktning af de djur, som genom vederbörlig tuberkulinundersökning förklarats vara sjuka, samt till Riksdagen inkomma med de förslag, som däraf kunna föranledas.

Stockholm den 19 februari 1904.

J. A. Jonsson.
